

**Ürdün Üniversitesi Kütüphanesi'nde Bulunan
ARAP DİLİ ve EDEBİYATI TEZLERİ,**

M. Vecih Uzunoglu, Tıbyan Yayıncılık, İzmir 2003, 219 sayfa.

*Hamza ERMIŞ**

Bilindiği üzere Üniversitelerde yapılan tezler, ilmî araştırma yapan akademisyenlerin ve araştırmacıların vazgeçilmez referanslarıdır. Bu tezlerin tanıtım ve yayımlanması hususunda görülen eksiklik ve duyulan ihtiyacı dikkate alan araştırmacı akademisyen M. Vecih Uzunoglu, Ürdün Üniversitesi Kütüphanesi'nde bulunan tezlerden Arap Dili ve Edebiyatı ile ilgili olanları tespit ve tasnif ederek bu sahada önemli bir çalışma ortaya koymuştur.

Araştırmacı, eserin önsözünde, Ürdün Üniversitesi ve kütüphanesini kısaca tanıtmaktadır. Bu tanıtıma göre, 2 Eylül 1962'de Ürdün Kraliyeti tarafından alınan bir kararla kurulan Üniversite, aynı yılın 15 Aralık'ta Edebiyat Fakültesine alınan öğrencilerle eğitim ve öğretime başlamıştır. İlk mezunlarının sayısı, 149 erkek ve 18 kız öğrenciden ibaret olmak üzere toplam 167 iken, 2003 yılı itibarıyla 25.000'in üzerine çıkmıştır. 17 fakülte ve 71 akademik bölümden oluşan Üniversitede 925 civarında akademik personel bulunmaktadır.

Ürdün Üniversitesi'nin kuruluşuyla birlikte tesis edilen kütüphanesi, ülkenin önemli kütüphanelerindendir. Geniş bir kapalı alana sahip müstakil binasıyla birlikte fakülte ve değişik merkezlerde salonları bulunmaktadır. Yerli ve yabancı bütün araştırmacı ve öğrencilere hizmet veren kütüphanenin günde ortalama ziyaretçi sayısı 9.000 civarındadır. Bu kütüphaneyi mühim kılan hususiyetlerden birisi de, bünyesinde tez toplama merkezinin bulunmasıdır. 1986 yılından itibaren Arap Üniversiteleri

* Arş. Gör. Dr., Sakarya Ü. İlahiyat F. Arap Dili ve Belagati Anabilim Dalı,
hermis@sakarya.edu.tr

Birliđi'ne üye olan bu merkez, sözü edilen Birliđi'e bağlı üniversitelerde yapılp tamamlanan tezlerden birer nüsha alarak araştırmacıların istifadesine sunmaktadır. Hâlen 37.000'in üzerinde tez bulunan bu merkezden, beş yılını doldurmuş tezlerin tamamını fotokopi yoluyla elde etmek mümkündür. Ayrıca kütüphane, 1970 yılından beri Birleşmiş Milletler; 2001'den bu yana IMF ve Dünya Bankası yayınlarına abonedir. Bunların yanında yerli ve yabancı üniversiteler; ilim, kültür ve araştırma merkezlerinden oluşan yaklaşık 500 kurumla işbirliği hâlinde olup, bu kurumlarla yayın mübadelesi yapmaktadır. Kütüphanenin başka bir önemli özelliği, 552 adedi Arapça olmak üzere toplam 1963 süreli yayına abone olmasıdır. Bilhassa Arap Dili ve Edebiyatı sahasında araştırma yapan araştırmacılar için zengin bir süreli yayın arşivine sahiptir.

Kütüphanede klasik fiş sistemi tamamen bırakılmıştır. Bunun yerine, sözü edilen kütüphanede geliştirilen bir programla bilgisayar ortamında kitap ve doküman tarama imkânı bulunmaktadır. İnternet kullanımı ise, 1998'den itibaren başlamış olup her fakültede açılmış salonlar ve 400 bilgisayarlı salonun bulunduğu müstakil bir bina ile, tüm akademik personel ve öğrencilerin istifadesine sunulmuştur. Açık raf usulüne göre hizmet verilen kütüphanede kitaplar, Dewey Decimal sistemine göre tasnif edilmiştir. Henüz kütüphaneden internet yoluyla yararlanmanın mümkün olmadığını esefle belirten araştırmacı, 1962 yılında 15.785 civarında kitabı bulunan kütüphanenin 2003 senesinde 7.126.244 cildin üzerinde kitap sayısına ulaştığını bildirmekte ve bu eserlerin türlerine göre tasnifini ve sayısal dökümünü bir tabloda göstermektedir. (s. 3-4)

Üniversite kütüphanesinde bulunan tezlerin çoğunun Ürdün dışındaki üniversitelere ait olduğunu ifade eden araştırmacı, bu üniversitelerin buldukları ülkeleri belirterek internet adreslerini vermektedir. Ürdün, Cezayir, Sûdan, Suudi Arabistan, Kuveyt, Suriye, Irak, Filistin, İsrail, Lübnan, Mısır, Mađrip, Yemen, Amman, Tunus, Libya; burada sayılmakta ve üniversitelerinin internet adresleri verilmektedir. (s. 4-7)

Yukarıda özetleyerek sunduğumuz bu bilgilerden sonra, Dewey Decimal sistemine göre tasnif edilen tezlerde, aynı tasnifi esas alarak Arap Dili ve Edebiyatı ile ilgili olanlarını kendi içinde konularına göre, önce "Arap Dili" ve "Arap Edebiyatı" olmak üzere iki ana başlık altında toplamıştır.

Türkçe açıklamaya yer verilmeksizin Arapça olarak hazırlanmış olan bu çalışmanın, ana başlıkları ve alt başlıkları Türkçe'ye tercüme edilerek aşağıda gösterilmiştir:

Ürdün Üniversitesi Kütüphanesinde Bulunan Yüksek Lisans ve Doktora Tezleri

A. ARAP DİLİ (s. 9-97)

1. Kitâbe ve'l-Kelâm (Harfler, sesler, imlâ, hat) (s. 12-18)
2. İştikâk (s. 18-21)
3. Sözlükler (s. 21-30)
4. Belâgat (Meânî, Beyan, Bedî') (s. 30-44)
5. Kavâid (Nahiv, Sarf, İ'râb) (s. 44-92)
6. Arûz (s. 93)
7. Arapça Lehçeler (s. 94-95)
8. Dil Uygulamaları (Tercüme, heceleme ve dikte, inşâ)

B. ARAP EDEBİYATI (s. 98-219)

1. Edebiyat İncelemesi (s. 98-102)
2. Şiir: Bu başlık, iki grup altında toplanmıştır:
 - a- Şeklî Taksîmât (s. 102-114): Şarkı şiiri-Gazel, Övünç ve kahramanlık, Medih, Dinî şiir (Tasavvuf ve Zühd), Vasıflandırma (Tabiat ve İçki), Hiciv ve espiri, Siyasî - Kavmî ve Vatanî, Toplumsal.
 - b- Belirli Asırlar (s. 115- 186): Cahilî, Muhadramî, İslâmî, Emevîler, Endülüslüler, Abbasîler, Memlükler, Osmanlılar, Çağdaş.
3. Tiyatro (s. 187-189)
4. Roman (s. 189-210)
5. Makale (s. 210)
6. Hutbeler (s. 210-211)
7. Mektuplar (s. 211-213)
8. Diğer Edebî Neviler (s. 214-219)

Yukarıda gösterdiğimiz başlıklar altında tezleri sınıflandıran araştırmacı, tezlere ait künye bilgilerini şu sıraya göre vermektedir: **Tezin adı**, Hazırlayanın ismi, Yönetenin ismi, (Yüksek Lisans veya Doktora), Üniversite adı, Yıl, Sayfa sayısı.

Arap Dili ve Edebiyatı sahasında yapılmış yüksek lisans ve doktora tezleriyle ilgili genel bilgileri ihtiva eden bu eser, konuyla ilgili inceleme ve araştırma yapmak isteyen araştırmacılara, Ürdün'e gitme zahmet ve külfetinde bulunmaksızın bu bilgilere ulaşma imkânı sunmaktadır. Mühim ve kıymetli bir çalışma, olarak tavsif edebileceğimiz bu eseri hazırlayan araştırmacıyı kutlar, yeni çalışmalarında başarılar dileriz.